

Kalejdoskop

Magazyn kulturalny Łodzi
i województwa łódzkiego

cena 5 zł
(w tym 5% VAT)

nr ind. 323489 | ISSN 0860-3057
nakład 1400 egz.

05/21

Temat numeru:
Rządy obrazu

Magma mówi
wzór na rynek

Ignatjew w Nowym
Galerie, których brak

Detal obrazu Michała Czuby z cyklu „Gest natury”
- wystawa w Galerii Imaginarium w ŁDK, czynna do 22 maja

ASTRA.

Bohaterka animacji Michała Łubińskiego. Lalki powstały w Łodzi. Zagrają we Wrocławiu.
Fot. Bogdan Sobieszek

BARBARA KONOPKA.
Cykl „Portret wielokrotny”,
1998-2000.

Wystawa „Obrazy cyfrowe”
 w Ośrodku Propagandy Sztuki,
 towarzysząca Fotofestiwalowi,
 otwarcie 6 V

WYDAWCA

ŁÓDZKI DOM KULTURY
 INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

ADRES REDAKCJI

ŁDK, 90-113 Łódź, ul. Traugutta 18
 tel. 797 326 217
 e-mail: kalejdoskop@ldk.lodz.pl
www.e-kalejdoskop.pl

REDAGUJĄ

Łukasz Kaczyński - redaktor naczelny
 Bogdan Sobieszek
 Aleksandra Talağa-Nowacka

PROJEKT GRAFICZNY

Jakub Stępień,
 współpraca Oliwia Adamkowska

DRUK

Kolumb Krzysztof Jański
 ul. Kaliny 7, 41-506 Chorzów

Nakład: 1400 egz.

INFORMACJE O IMPREZACH

prosimy przysyłać na adresy:
kalejdoskop@ldk.lodz.pl
kalendarium@ldk.lodz.pl

PARTNEREM PISMA JEST

MONOPOLIS

PRENUMERATA

„Kalejdoskopu”
 Cena za numer - 4 zł

RUCH - mieszkańcy Łodzi
 i województwa mogą zamówić
 prenumeratę, korzystając ze strony
www.prenumerata.ruch.com.pl
 pytania: prenumerata@ruch.com.pl
 lub tel.: 22 693 70 00,
 801 800 803 (pn.-pt. w godz. 7-17).
 KOLPORTER - tylko instytucje mogą
 zamawiać prenumeratę w oddziałach
 firmy Kolporter S.A.
 na terenie całego kraju.
 Informacje pod numerem infolinii
 0 801 205 555
 lub na stronie internetowej
<http://sa.kolporter.com.pl/>

AUTORZY NUMERU 05/21

Andrzej Poniedziałki
poeta, satyryk

Kosma Nykiel
urbanista, łódzki
działacz społeczny,
podróżnik i miłośnik
Europy Środkowo-
Wschodniej

Rafał Gawin
poeta, pracuje
w Domu Literatury
w Łodzi, gdzie
(głównie) wydaje
i redaguje nową
poezję, publicysta,
w „K” pisze o muzyce

Maciej Bieszczad
wielunianin,
poeta związany
ze środowiskiem
„Toposu”, prezes
Fundacji Słowem
Pisane

Łukasz Maciejewski
krytyk filmowy
i teatralny, dyrektor
festiwalu, ekspert HBO
i PISF, wykładowca
Szkoły Filmowej
w Łodzi

Jacek Wesołowski
wykłada na
PŁ, zajmuje się
problematyką
ochrony zabytków
i rewitalizacji, bada
historię transportu
miejskiego

**Piotr Salata-
Kochanowski**
absolwent politologii
oraz gospodarki
przestrzennej na UŁ,
pracuje w Instytucie
Rozwoju Miast
i Regionów, społecznik

Gustaw Romanowski
dziennikarz, eseista,
animator kultury,
krytyk sztuki, członek
Międzynarodowego
Stowarzyszenia
Krytyków Sztuki AICA

Mieczysław Kuźmicki
wieloletni dyrektor
Muzeum Kinematog-
rafii, autor i wydawca
książek, znawca
polskiego kina

Michał Rzepka
reżyser teatralny,
wykładowca praktyki
i teorii teatralnej

Łukasz Król
fotograf specjalizujący
się w portrecie

Joanna Glińska
pracuje w teatrze,
pisze i rozmawia
w Radiu Kapitał
o sztuce

SPIS TREŚCI

14

Debata:
Miasto
przyszłości
– miasto
kreatywności

17

Scenariusz
na jutro.
**Andrzej
Poniedziałki**

20

Skaj
is the limit.
**Rozmowa
z Łukaszem
Zbieranow-
skim**

24

Coś extra
w przestrzeni.
**Aleksandra
Talaga-
-Nowacka**

27

Spójne,
czytelne,
oryginalne.
**Magdalena
Świątczak**

28

Ludzie
i pomysły,
nie sprzęt.
**Bogdan
Sobieszek**

30

Gillian
Thatcher.
**Łukasz
Maciejewski**

32

Nowy to
znaczy wolny.
**Rozmowa
z Dorotą
Ignatjew**

38

Nie narzuca
mi tempa.
**Rozmowa
z Jakubem
„Martyrem”
Kasińskim**

42

Strategie
teatralnej
iluzji (2).
Metoda
Brechtla.
**Michał
Rzepka**

44

Pora odlotów.
**Maciej
Bieszczad**

46

„Ulisses”
i nocnik.
**Maciej
Świerkocki**

47

Pamiętam,
pamiętam,
pamiętam...
**Mieczysław
Kuzmicki**

49

Galeria
„Kalejdoskopu”

56

Było – nie ma.
**Aleksandra
Talaga-
-Nowacka**

05/21

59

Galeria
Łukasza Króla

64

Powrót
Wincentego
Gortata.
Gustaw
Romanowski

66

Co mówi
magma?
Rozmowa
z Kubą
Stępnem

69

Okiełznać
przyszłość.
Piotr Salata-
Kochanowski

70

Mamy rynek!
Kosma Nykiel

72

Skrzyżowanie
prawdy.
Jacek
Wesołowski

74

Kalendarium

OBRAZ ZATRZYMANY z premedytacją

Lukasz Kaczyński, redaktor naczelny

To nieco inny „Kalejdoskop”. W grudniu, poinformowani przez wydawcę o cięciach po pandemicznym roku 2020, przygotowaliśmy „wariant oszczędnościowy” na „okres przejściowy”, do stycznia 2022. Odchodzi kolor przewodni numeru i 16 stron w pełnym kolorze, zmienia się papier części niekolorowej. Przebudowaliśmy układ treści, maksymalnie wykorzystując to, co zostaje. Numer czerwcowy może jeszcze służyć dopracowaniu tego pomysłu. I tacy właśnie pytamy dziś o władzę obrazu. Przy telewizyj-

nym obrazie poruszonym i (w uproszczeniu) utekstowionym, oczekującym interakcji obrazie internetowym, zainteresowanie „statycznym” projektowaniem graficznym, które realizuje się w sieci i w przestrzeni miasta może wydawać się *passee*. A przecież takie nie jest. To żywy, podlegający daleko idącej specjalizacji rynek. Ludzie, którzy wiedzą, jak chwycić naszą uwagę, i jak zrobić to z klasą. Którzy analogicznie do leciwego powiedzenia o czytelniku, wiedzą, że odbiorcy nie można zniewolić – jego się uwodzi. Tak, chodzi o obraz uwodzący, z premedytacją zatrzymany.

To ostatni mój wstępniak w „Kalejdoskopie”. Tym z Państwa, którzy zaangażowali się, pisząc listy i petycje (według mojej wiedzy było ich kilka) lub podpisując je (w sumie kilkaset podpisów), i mieli nadzieję, że wydawca zmieni swoją decyzję, przekazuję niniejszym odpowiedź. Za każdą formę wsparcia dziękuję – tutaj, bo nie mamy prawie lub żadnego kontaktu. W wielu przypadkach są to osoby, które darzę szacunkiem, a większość,

jeśli nie wszystkie – to nie przesadna kurtuazja – robiły i robią dla kultury więcej niż jakiś naczelny jakiegoś magazynu. „Wpadnijcie do mnie, gdy już nieco ochłonie”, przewrotnie powraca do mnie ta fraza, powtarzana nie do końca serio (ot, pożytek z czytania poezji i publikowania tekstów o niej). Do „Kalejdoskopu Kultury”. Półrocznika ufundowanego przy „K” przez trzy uczelnie przy merytorycznym partnerstwie Muzeum Sztuki, nad którym opiekę dyrektor ŁDK Waldemar Drozd mi powierza. Zsieciowany już ogólnopolsko, świetnie postrzegany, z międzynarodową Radą Naukową (s. 11). Moc świetnych artykułów, czekających na graficzną szatę i premierę – skład jest skończony, wybieramy drukarza, gotowa jest strona internetowa, ruszają jej testy. Maj będzie nasz. „KK” jeszcze nie wyszedł, a wpisany w ten kalejdoskopowy duopol mechanizm transferu idei, tematów, nazwisk, konkretnych tekstów, już zaczął się kręcić – jego efektem w „K” 11/20 była rozmowa studentki filmoznawstwa z Piotrem Kardasem o festiwalu w pandemii, w 04/21 tekst Joanny Glinkowskiej o „choreografii poza tańcem”, wykorzystujący wiedzę z wielowątkowej rozmowy z numeru 1. „KK”. Jak teraz miałyby się on realizować? Czy gdy wiele się zmienia, wszystko zostanie tak samo? Pewnie nie będzie kolejnych podkastów ani audycji z cyklu „Oko Kalejdoskopu” w Radiu Kapitał – brak na to sił redakcyjnych. Ostatnią, kwietniową rozmowę Joanny Glinkowskiej możecie teraz przeczytać, a także odsłuchać np. w telefonie dzięki kodowi QR – wraz z fragmentami muzycznego performansu Kuby Stępnia w parku Helenów. Czego nie będzie albo: co będzie, nie jest mi wiadome. Poza tym, że to będzie inny „Kalejdoskop”. Zaczyna się natomiast, zatrzymane przez pandemię, sieciowanie z województwem, możliwe – w moim przekonaniu – gdy magazyn mocno stanie na nogi w Łodzi. Cieszę się, że mogłem tu być przez cztery lata i do tego doprowadzić.

Mobilny „Kalejdoskop”

Począwszy od numeru 04/21 „Kalejdoskop” możecie czytać również na urządzeniach mobilnych i komputerach w formatach Epub, Mobi i PDF. Rozpoczęliśmy współpracę z firmą Virtualo (virtualo.pl), internetową księgarnią oferującą ebooki i audiobooki. To wyjście ku tym osobom, które pisały do nas, że mają trudności ze zdobyciem nowych numerów w swojej okolicy. I ku tym, którzy wolą czytać z ekranu.

Festiwal designu

15. edycja Łódź Design Festival odbędzie się w dniach 14–23 V pod hasłem „Lepiej”. W Art_Inkubatorze oraz w pawilonach ustawionych w popularnych przestrzeniach miasta (np. na rynku Manufaktury i w OFF Piotrkowska) powstanie kilkanaście wystaw i pojawiają się... pływające ogrody. Do tego spotkania, warsztaty i panele dyskusyjne, które zaciekawiają wszystkich zainteresowanych projektowaniem nowej, lepszej rzeczywistości. Wydarzenie przygotowane zostanie w formie hybrydowej. Przekonamy się, w jaki sposób projektować, by polepszyć nie tylko sytuację jednostki, ale i całych społeczności. Ważnym tematem będzie miejskość. Organizatorzy wraz z zaproszonymi specjalistami będą zastanawiać się m.in. nad takim planowaniem miast, aby lepiej się w nich mieszało.

Młody wirtuoz

Zwycięzcą zakończonego 28 III w łódzkiej Akademii Muzycznej I Konkursu Wiolonczelowego im. Dominika Połńskiego został Michał Balas – student tej uczelni, urodzony w 2001 r. w Krakowie. – Michał Balas jest kompletnym wiolonczelistą, instrumentalistą o ogromnym potencjale intelektualnym i artystycznym – ocenił prof. Zdzisław Łapiński z AM w Krakowie. Jury, któremu przewodniczył prof. Stanisław Firlej, wyróżniło również pięcioro innych uczestników: Mateusza Błaszczaka (UMFC Warszawa), Dominika Drewniaka (AM Poznań), Jakuba Lemańskiego (AM Łódź), Marię Leszczyńską (UMFC

Warszawa) i Agatę Nowak (AM Bydgoszcz). Do konkursu przystąpiło 36 studentów polskich uczelni muzycznych. Jurorzy oceniali uczestników na podstawie nadesłanych nagrań. Honorową przewodniczącą jury była Izabela Połńska – żona zmarłego niespełna trzy lata temu patrona konkursu.

Pieniądze dla teatrów

Największą w Polsce sumę dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu „Teatr” otrzymało Stowarzyszenie Teatralne Chorea w Łodzi na Międzynarodowy Festiwal Teatralny Retroperspektywy (450 tys. zł rozłożone na trzy lata). Teatr Powszechny w Łodzi otrzymał 200 tys. zł dofinansowania na XXVII Międzynarodowy Festiwal Sztuk Przyjemnych i Nieprzyjemnych, który odbędzie się po wakacjach. Miejski Dom Kultury w Radomsku dostał 115 tys. na Różewicz Open Festiwal.

Tegoroczny budżet programu „Teatr” wynosił 8 mln 200 tys. zł. O grant wnioskowało około 500 podmiotów, a dofinansowanie otrzymało 59.

Noc Muzeów

Noc Muzeów w Łodzi i regionie zaplanowano na 15 V – zależnie od sytuacji odbędzie się w realu lub online. Wydarzenie polega na udostępnianiu muzeów, galerii, instytucji kulturalnych i zabytkowych obiektów w godzinach nocnych – darmo lub za niewielką opłatą. Placówki przygotowują na ten czas specjalne oferty. Pierwsza Noc Muzeów odbyła się w Berlinie w 1997 roku.

Rock w maju

W Skierniewicach 8 V w formule online odbędzie się 20. edycja Rock May Festival. Pięć zespołów wyłonionych przez komisję spośród nadesłanych propozycji zagra przed jury, w skład którego weszli dziennikarze muzyczni i przedstawiciele organizatora – Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach. Zmagania można bezpłatnie oglądać na Facebooku i YouTube.

WYDARZENIA

Prolog Fotofestiwalu

Międzynarodowy Festiwal Fotografii w Łodzi odbędzie się w czerwcu, ale już w maju Miejska Galeria Sztuki zaplanowała ekspozycje towarzyszące. W Ośrodku Propagandy Sztuki od 6 V, jeśli sytuacja pozwoli, można będzie oglądać wystawę „Obrazy cyfrowe” z udziałem twórców związanych z Łodzią: Krzysztofa Cichosza, Barbary Konopki, Roberta Mainki, Tomasza Mażewskiego, Wiesława Michalaka, Igora Omuleckiego, Józefa Robakowskiego, Tomasza Wysockiego i Witosława Ziemszewskiego. Druga wystawa – powstałych w ciągu ostatnich 20 lat cykli fotograficznych Artura Chrzanowskiego, zatytułowana „Przypadek Łodzi” – zostanie otwarta 14 V w Galerii Willa. To próba podsumowania dotychczasowej drogi twórczej artysty. Zdjęciom będą towarzyszyły filmy wideo i instalacje.

Czuła uwaga

Również Muzeum Sztuki ms² otworzy w maju (28 V) wystawę w ramach Fotofestiwalu. Będzie to „Czuła uwaga. Urszula Czartoryska wobec fotografii”. Czartoryska stworzyła w Muzeum Sztuki pionierską kolekcję fotografii. Dekady temu dostrzegła, że to medium w największym stopniu buduje naszą ikonosferę i jest dominującym sposobem przejawiania się obrazu we współczesności. Rozbudowała awangardowy zbiór o zdjęcia reporterskie czy rodzinne. Zmieniła status samych fotografii, które włączyła w obręb sztuki, oraz zreinterpretowała samą kolekcję.

Skarbnica dokumentów

„Kalejdoskop polskiego dokumentu” to bezpłatne internetowe pokazy filmów powstałych w Wytwórni Filmów Oświatowych (wydarzenie pod patronatem „Kalejdoskopu”). Archiwum WFO to prawie 5000 tytułów, w tym filmy nagradzane na krajowych i zagranicznych festiwalach. W „Oświatówce” rozpoczęli karierę i często podejmowali z nią dłuższą współpracę wybitni

twórcy: Wojciech Jerzy Has, Janusz Nasfeter, Krzysztof Zanussi, Zbigniew Rybczyński, Krzysztof Ptak, Juliusz Machulski, Jacek Bławut, Marek Koterski, Maciej Drygas. Muzykę do powstających tu filmów komponowali m.in.: Krzysztof Komeda, Krzysztof Penderecki, Wojciech Kilar, Jan A.P. Kaczmarek. „Kalejdoskop polskiego dokumentu – internetowe pokazy filmowe WFO” to 26 prezentacji, obejmujących ok. 50 filmów. Projekt potrwa do 8 VII. Pokazy odbywają się we wtorki i czwartki (filmy są dostępne w godz. 16–20). Cykl został podzielony na bloki tematyczne. Przed każdą projekcją można obejrzeć wprowadzenie, nagrane przez twórców czy filmoznawców. Pokazy dostępne są na platformie Vimeo (vimeo.com/wfo-lodz) i równoległe na stronie WFO jako VOD (vod.wfo.com.pl).

Mroki przeszłości

Teatr im. Jaracza zaplanował na 22 V polską prapremierę dramatu Lothara Kittsteina „Zła dziewczynka”. Do zrujnowanego domu w lesie przyjeżdżają Kobieta z Dziewczynką. Kiedyś to miejsce tętniło życiem, ale lata świetności ma już za sobą. Jego właściciel zgorzkniał i stracił siły. Między trojgiem bohaterów rozgrywa się pełna emocji i niedopowiedzeń gra. Muszą zmierzyć się z przeszłością, która skrywa mroczną tajemnicę. „Zła dziewczynka” łączy w sobie trzymający w napięciu kryminał, thriller psychologiczny i przewrotną baśń.

Reżyseria – Daria Kopiec, scenografia i kostiumy – Anna Tomczyńska, muzyka – Dominika Korzeniecka, konsultacja choreograficzna – Jacek Owczarek. Obsada: Matylda Paszczenko, Paulina Walendziak, Andrzej Wichrowski, Dominika Korzeniecka (muzyka na żywo).

W pogardzie dla fałszu

W maju (dokładnej daty jeszcze nie ustalono) w Teatrze im. Jaracza odbędzie się też premiera „Mizantropa”. Jedna z najwybitniejszych komedii Moliera, a zarazem najbardziej osobista, w przekładzie Jerzego Radziwiłowicza

skrzy się błyskotliwym dowcipem i subtelną ironią. Tytułowy bohater gardzi salonowymi konwencjami, fałszem i obłudą. Broni swoich przekonań, choć traci przez to przyjaciół i rujnuje swoje miłosne plany.

Reżyseria – Edward Wojtaszek, scenografia i kostiumy – Weronika Karwowska, muzyka – Tomasz Bajerski, reżyseria światła – Karolina Gębska. Obsada: Iwona Karlicka, Natalia Klepacka, Agnieszka Skrzypczak, Mikołaj Chroboczek, Radosław Osypiuk, Krystian Pesta, Michał Staszczak, Łukasz Stawowczyk, Bogusław Suszka, Krzysztof Wach.

Krawczyk znów na scenie

Teatr Powszechny zaprasza 22 V na prapremierę spektaklu inspirowanego życiem Krzysztofa Krawczyka „Krystof”. Autorem sztuki i jej reżyserem jest Michał Siegoczyński. To komiksowy kolaż cytatów z popkultury, inspiracji z życia i twórczości artysty. Gwiazdy show-biznesu funkcjonują jako zmitologizowane figury oderwane od rzeczywistości. Sukces i popularność pozbawiają ich ludzkich cech, choć na co dzień to zwyczajni ludzie. Jak twierdzi autor, najbardziej interesuje go właśnie to pęknięcie pomiędzy scenicznym wizerunkiem a tak zwanym normalnym życiem.

Scenariusz i reżyseria – Michał Siegoczyński, scenografia i kostiumy – Katarzyna Sankowska, muzyka – Piotr Mania. Obsada: Karolina Krawczyńska, Diana Krupa, Karolina Łukaszewicz, Paulina Nadel, Ewa Sonnenburg, Filip Jacak, Jakub Kotyński, Artur Majewski, Mariusz Ostrowski.

Jonaszek dla duetu

Duet Lenda/Kozub zwyciężył w zorganizowanym przez Teatr Muzyczny w Łodzi III Konkursie Piosenki Aktorskiej im. Jonasza Kofty i odebrał statuetkę Jonaszka. Gala finałowa laureatów i spektakl „Piosenka jest dobra na wszystko” zakończyły zrealizowaną online edycję festiwalu OFF-Północna. O zwycięstwie Pauliny Lendy-Kozub

i Piotra Kozuba przesądziło brawurowe wykonanie piosenki „Grande Valse Frotte”, będącej pastiszem przeboju „Grande Valse Brillante” Ewy Demarczyk. Drugie miejsce zajęł Dominik Bobryk, trzecie – Sara Lityńska. Nagrodą równościową Prezydent Miasta Łodzi wyróżniono Monikę Daukszo.

Na fortepianie – Nehring

Solistą koncertu symfonicznego, który odbędzie się 7 V w Filharmonii Łódzkiej, będzie Szymon Nehring, jeden z najbardziej utalentowanych pianistów młodego pokolenia w Polsce. Jako jedyny Polak otrzymał pierwszą nagrodę Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego Artura Rubinsteina w Tel Awiwie. Debiutancka płyta CD z muzyką polskich kompozytorów przyniosła mu Fryderyka. Nagrał też koncerty fortepianowe Chopina i Koncert fortepianowy „Resurrection” Krzysztofa Pendereckiego pod batutą kompozytora. Występował m.in. w Carnegie Hall, berlińskim Konzerthaus, Musikverein w Wiedniu i Filharmonii Berlińskiej. W wykonaniu Nehrunga zabrzmiał II Koncert fortepianowy Johannesa Brahmsa. W programie wieczoru znajdzie się też II Serenada A-dur op. 16 tego samego kompozytora. Orkiestra Symfoniczna FŁ zagra pod batutą cenionego dyrygenta gruzińskiego George Tchitchinadze.

Dar – sojusz

„Pałac. Jasmina Cibic” – tak zatytułowaną wystawę otworzy 21 V ms¹. Co niesie za sobą gest obdarowywania? W jakich sytuacjach społecznych jego przyjmowanie i odwzajemnienie staje się polityczną deklaracją? Słoweńska artystka Jasmina Cibic odniesie się w swoim projekcie do pojęcia daru, by przyjrzeć się kształtowaniu międzynarodowych relacji i lokalnych tożsamości w Europie. Kluczowym elementem wystawy będzie film, w którym Cibic portretuje ważne architektoniczne świadectwa ponadnarodowych sojuszy, takie jak Pałac Narodów w Gandawie czy warszawski Pałac Kultury i Nauki.

RADA NAUKOWA „KALEJDOSKOPU KULTURY”

Możemy dziś przedstawić Radę Naukową półrocznika „Kalejdoskop Kultury”, którego inicjatorami i fundatorami są Uniwersytet Łódzki, Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi i Szkoła Filmowa w Łodzi, a partnerem merytorycznym Muzeum Sztuki w Łodzi. Zaproszenie od Rady Programowej przyjęli znakomici przedstawiciele świata akademickiego.

Tadeusz Sławek – autorytet w zakresie teorii i historii literatury, komparatystryki literackiej, pogranicza literatury, kultury i filozofii, poeta, prozaik, eseista, tłumacz poezji angielskiej i amerykańskiej; członek kapituły Nagrody im. Kotarbińskiego przyznawanej przez UŁ.

Mieke Bal – holenderska artystka audio-wizualna, krytyczka i teoretyczka kultury, osadzona w łódzkim środowisku artystycznym i uczelniach, związana z Uniwersytetem w Amsterdamie i Amsterdam School for Cultural Analysis.

Przemysław Czaplinski – krytyk literacki, pracuje w Instytucie Filologii Polskiej UAM, laureat m.in. Nagrody Fundacji im. Kościelskich i Nagrody im. Jana Długosza (za książkę „Poruszona mapa”), członek korespondent Polskiej Akademii Nauk; interesuje się konfrontacją literatury z nowoczesnością i wynikającymi stąd problemami, konfliktem modernizacji i tradycji, przerwą nowoczesną jako narzędziem przebudowy człowieka.

Ewa Domańska – historyczka, teoretyczka historiografii, metodolożka nauk humanistycznych, profesor na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza, członkini PAN.

Adam Lipszyc – tłumacz, doktor nauk filozoficznych, profesor w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN; laureat Nagrody Literackiej Gdynia 2013 za książkę „Sprawiedliwość na końcu języka. Czytanie Waltera Benjamina”, od 2019 członek kapituły tej nagrody.

**kalejdoskop
kultury**

Jerzy Jarniewicz – filolog angielski, poeta, eseista, krytyk literacki i tłumacz, głównie literatury anglojęzycznej, autor tekstów dotyczących teorii przekładu literackiego, członek kolegium redakcyjnego „Literatury na Świecie”, laureat m.in. Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius” za książkę roku (tom „Puste noce”), członek kapituły Nagrody Literackiej Gdynia.

Iwona Kurz – historyczka kultury polskiej, badaczka kultury wizualnej, filmoznawczyni, zajmuje się też problematyką ciała i gender, od 2016 roku dyrektorka Instytutu Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego.

Wraz z kolejnymi numerami Rada Naukowa ma poszerzać skład. A co w pierwszym numerze? Rozważania nad wpływami pandemii na edukację, życie kulturalne i społeczne, analiza tego, jak światowi i rodzimi intelektualiści prognozują skutki COVID-19, recenzje z wystaw, rozmowy (m.in. z Maciejem Drygasem o Polskim Archiwum Filmów Domowych), nowa poezja (Dariusz Foks, Tomasz Bąk) i proza (Kinga Piotrowiak-Junkiert). Za chwilę ujrzymy okładkę z hasłem „Przystanek pandemia”, równolegle zaprosimy na stronę www.kalejdoskopkultury.pl, gdzie czasopismo będzie dostępne.

Łukasz Kaczyński, redaktor naczelny „Kalejdoskopu” (do końca kwietnia br.) i „Kalejdoskopu Kultury”, członek jego Rady Programowej

„CRUELLA”
fot. materiały prasowe

PREMIERY FILMOWE

KALEJDOSKOP — 05/21

„Minari” – dramat, USA, reż. Lee Isaac Chung, obsada: Steven Yeun, Ye-ri Han.

Jakob Yi przeprowadza swoją rodzinę z Kalifornii do sielskiego Arkansas. Marzy o stworzeniu własnej farmy, z której plony mogłyby zaopatrywać okolicznych koreańskich sklepikarzy. Do rodziny dołącza nieco szelmowska babcia z Korei. Uczy ziomków, jak tworzyć nową więź z Ameryką, pielęgnując równocześnie własną tradycję. Planowana premiera: 7 V.

„Niepamięć” – komedia, Grecja, Polska, Słowenia, reż. Christos Nikou, obsada: Aris Servetalis, Sofia Georgovassili.

Aris cierpi na amnezję wywołaną przez pandemię. Po dłuższym czasie spędzonym w szpitalu okazuje się, że nikt go nie szuka i nie da się ustalić jego personaliów. Takim jak on daje się szansę – mogą stworzyć sobie nową tożsamość i nowe wspomnienia. Aris skrywa jednak wielką tajemnicę. Planowana premiera: 14 V.

„Nomadland” – dramat, USA, reż. Chloë Zhao, obsada: Frances McDormand, David Strathairn.

Film typowany jako laureat Oscara 2021 w wielu kategoriach. Scenariusz powstał na podstawie książki Jessiki Bruder „Nomadland: Surviving America in the Twenty-First Century”. Jest to opowieść o kobiecie po sześćdziesiątce, która wybiera wędrownie życie współczesnego nomady po tym, jak w wyniku recesji straciła swój dobytek. Planowana premiera: 14 V.

„Po złoto” – dokumentalny, Polska, reż. Ksawery Szczepanik.

Na Igrzyskach Olimpijskich w Moskwie w 1980, Władysław Kozakiewicz na oczach milionów widzów zdobywa złoto i bije rekord świata, pokazując sowieckiej publiczności obraźliwy gest. „Wał” z dnia na dzień odmienia życie lekkoatlety. To opowieść o spektakularnej karierze sportowej, kiedy chwilom tryumfu towarzyszą łzy, gorycz i rozczarowania. Planowana premiera: 14 V.

„Moja kochana Vivian” – dokumentalny, USA, reż. Matt Riddlehoover.

Amerykanie mawiają, że za sukcesem wielkiego mężczyzny stoi mądra kobieta. Małżeństwo Vivian Liberto oraz Johnny'ego Casha trwało dwanaście lat. W tym czasie urodziły im się cztery córki. Zanim się pobrali, napisali do siebie tysiące listów, kiedy John służył w wojsku, w jednostce w Niemczech. Późniejsze życie gwiazdy estrady, sława, niekończące się tournée i narkotyki oddalały artystę od rodziny i sprawiły, że małżeństwo się rozpadło. Dopiero dziś mamy szansę poznać opowieść o tym związku z perspektywy Vivian. Planowana premiera: 14 V.

„Na rauszu” – komedia, Dania, reż. Thomas Vinterberg, obsada: Mads Mikkelsen, Thomas Bo Larsen.

Martin to nauczyciel historii, mąż i ojciec. Jedynym lekarstwem na kryzys wieku średniego, wypalenie zawodowe i problemy w związku staje się dla niego alkohol. Wraz z czterema kumplami nauczycielami sprawdza na sobie teorię, że człowiek jakoby urodził się z niedostatkiem alkoholu w organizmie, który stale trzeba uzupełniać. Planowana premiera: 21 V.

„Cruella” – komedia, USA, reż. Craig Gillespie, obsada: Emma Stone, Emma Thompson, Mark Strong.

Film opowiada o buntowniczych początkach jednego z najbardziej znanych i modnych kinowych złoczyńców, legendarnej Cruelli de Mon. Akcja rozgrywa się w Londynie w latach 70. w trakcie punkrockowej rewolucji. Opowiada historię Estelli, bystrej i kreatywnej dziewczyny, zdeterminowanej, by zyskać sławę dzięki swoim projektom ubiorów. Zaprzyjaźnia się z parą młodych złodziei i razem żyją na londyńskich ulicach. Pewnego dnia talent Estelli przyciąga wzrok baronowej von Hellman, legendy świata mody. Ich relacja przyspieszy bieg wydarzeń. W ich rezultacie Estella przejdzie na „ciemną stronę mocy” i stanie się żądną zemsty Cruellą. Planowana premiera: 28 V.

W STRONĘ twórczego MIASTA PRZYSZŁOŚCI. DEBATA O MIEŚCIE

MIASTO PRZYSZŁOŚCI – MIASTO KREACJI

Zbliża się debata organizowana przez Narodowe Centrum Kultury Filmowej w związku z obecnością Łodzi w sieci Miast Kreatywnych UNESCO i z opracowywaną Strategią Miasta Filmu. Medialnie patronujemy temu wydarzeniu. O konieczności przemyślenia na nowo, jak zagospodarować klasę kreatywną oraz zastosowania „szczepionki”, która na trwałe uodporni kulturę na zawirowania mówi kolejny gość, Katarzyna Janowska, dziennikarka telewizyjna, radiowa i prasowa, redaktor naczelna działu kultura w segmencie Lifestyle&Kobieta w Onet.pl. W latach 90. prowadziła z Piotrem Mucharskim serie wywiadów: „Rozmowy na koniec wieku” i „Rozmowy na nowy wiek”, które emitowano w TVP. Była dyrektorką kanału TVP Kultura (2011–2015).

KATARZYNA JANOWSKA

Myślę, że znajdujemy się w momencie wielkiego wyzwania, wielkiej zmiany. Miasta kreatywne lub te, które aspirują do takiego miana, albo upadną,

albo będą musiały wypełnić ten termin nową treścią. Przypomnijmy i uzmysłowmy sobie: chodzi o miasta, w których ważną rolę odgrywa współdziałanie, spotkanie, wymiana idei i koncepcji, odbywająca się w ramach klasy kreatywnej – wśród artystów, dziennikarzy, ludzi wolnych zawodów, przedstawicieli NGO-sów, producentów i menedżerów kultury, ale też odbiorców tych działań. Tak pomyślana wspólnota wypełnia życie miasta innowacyjnością, tworząc energią.

Dzisiaj widzimy, że pandemia najmocniej uderzyła właśnie w szeroko rozumianą branżę kultury i w klasę kreatywną. Mówiąc o branży kultury, mam na myśli także hotele, turystykę, gastronomię, całe zaplecze infrastrukturalne i ludzkie dla wydarzeń i działań, które są solą miast kreatywnych. Samorządy zdały na ogół na piątkę egzamin z tworzenia systemów pomocowych na czas pandemii. Jak wiemy, finanse, które przychodziły od rządu, nie zawsze rozdzielane były według jasnego klucza. Pierwsza tarcza trafiła do wielu podmiotów artystycznych i artystów, ale jednocześnie program „Kultura w sieci” spowodował nadprodukcję, zdewaluował ów swoisty „gatunek” sieciowych wytworów artystycznych. Tymczasem większość dużych miast stworzyła programy, które możemy nazwać kroplówkami dla branży. Dzięki nim mogła ona przetrwać ten czas, przynajmniej na podstawowym poziomie – nie mówię o dramacie wielu artystów i animatorów kultury bez etatów, którzy przez wiele miesięcy pozbawieni byli, i nadal są, pracy.

Pandemia przedłuża się i być może, jak podejrzewają naukowcy, w ogóle musimy nauczyć się żyć z sytuacjami, które każą nam ograniczać kontakty z innymi, a kulturę każą odbierać w sposób zapośredniczony. Po okresie podawania kulturze kroplówki przychodzi czas na

wynalezienie i zastosowanie „szczepionki”, która na trwałe uodporni kulturę na tego typu zawirowania. Jak w tej sytuacji ma się odnaleźć miasto kreatywne? Musi pojawić się zastrzyk nowych idei, o finansach nie wspominając. Idei, które pozwolą na funkcjonowanie w nowej rzeczywistości.

Ludzie myślący o kulturze i o przyszłości miast muszą zmierzyć się z problemem, jak zagospodarować klasę kreatywną, która traci dochody i tradycyjne miejsca pracy. Może warto stworzyć huby kreatywności łączące artystów, ludzi reklamy, menedżerów i tworzyć w ten sposób zaplecze innowacji dla różnych branż. Ludzie kultury to trendsetterzy zmian. Dla wielu z nich praca w ciągle nowych zespołach, w różnych miastach i miejscach to codzienność. Są nomadami współczesności – tworzą kolektywne twórcze do danego projektu. Ich domeną są kompetencje miękkie, które będą kluczowe dla budowania od nowa sfery kreatywnej. Jak szybko miasta kreatywne zareagują na potrzebę tej zmiany? Co mogą zaoferować klasie kreatywnej, a co mogą od niej dostać? Tego jeszcze nie wiemy, ale ta współpraca musi być nastawiona na innowacyjność i wzajemną empatię.

Inne pytania dotyczą przyszłości instytucji jako przestrzeni spotkania z dziełem sztuki, ale też z innymi ludźmi. Miasta zbudowały wiele świetnych obiektów, teraz trzeba zacząć myśleć o tym, jak na nowo wpuścić w nie życie. Mamy już teatry, muzea czy biblioteki, które działają jako miejsca całodziennego aktywności, jak domy kultury. To nienowe zjawisko, teraz trzeba je wzmocnić. Otwierać miejsca na nowego widza. Nie można zapomnieć o tych, którzy przed pandemią nie byli uczestnikami życia kulturalnego. Tu ważną rolę odegra edukacja kulturalna w instytucjach kultury.

Zastanawiam się nad koniecznością zbudowania nowego systemu finansowania kultury. Gdy rząd przerzuca na samorządy kolejne obciążenia, uszczuplają się możliwości wspierania kultury. Miasta, które rozumieją, że bez kultury nie ma przyszłości, traktowały ją również jako gałąź gospodarki. Trzeba teraz wymyślić, jak i czym wypełnić tę wyrwę w budżetach. Wierzę, że kultura w sieci rozumiana jako twórczość ma ogromną przyszłość, także jako forma, która daje duże możliwości technologiczne i potencjał dotarcia do widza. Ale to tylko jedna ze ścieżek nowej kreatywności.

OBRAZ RZĄDZI

KALEJDOSKOP – 05/21

FAJNE CHŁOPAKI.

Poster z okazji Świątowego
Dnia Zwierząt

SCENARIUSZ NA JUTRO

**Andrzej
Poniedziałki**

Czasy takie jakieś. Jakieś takie, że coś wygląda jak COŚ. Ktoś wygląda jak KTOŚ. Wygląda. I jedynie wygląda. A nawet nie wygląda, a uchodzi (za).

KALEJDOSKOP – 05/21

*Idzie na nas
Epoka ZAMIĄST
Los wykonał
Pojednawczy, Jego zdaniem, gest
Nigdy chyba tak NIC nie znaczyło
To – JAK BYŁO
Wobec tego jak znaczy
Co znaczy – JAK JEST
Dawniej
Zawsze
Czy we śnie
Czy w pędzie
Z tego całego JAK JEST
I niecałego JAK BYŁO
Można było, po domach
Domniemać – JAK BĘDZIE
Czy „lu-li-la”, czy też „kic-kic”
A tym razem
Tym czasem – NIC
...*

*Scenariusze to rodzaj pokuszeń
zaprzepaście nadziei i wiary
Dziś, nieważne, czy czarny czy biały
Dziś scenariusz na jutro
Najsmutniejszy z możliwych – szary
Z tego co nam zostało
Choćby się przywidziało
Choćby zdało się być
Jak kresu skraj
Trzeba brać co najlepsze
Coś co JEST – JAKIE BYŁO – jeszcze
– Weźmy, taki na przykład – MAJ (?)*